

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 23.11.1962, sp. zn. Tzv 4/62, ECLI:CZ:NS:1962:TZV.4.1962.1

Číslo: 34/1962

Právní věta: Pre posúdenie otázky, či konanie páchatela je trestným činom alebo nie, je v zmysle § 3 odst. 2 tr. zák. rozhodujúcim hľadiskom stupeň nebezpečnosti činu, ktorý musí súd zhodnotiť s prihliadnutím k všetkým okolnostiam konkrétneho prípadu a to vo vzájomnej ich súvislosti. Ak je podaná obžaloba na vojaka v zálohe pre trestný čin, ktorého sa dopustil pred skončením pomeru zakladajúceho právomoc vojenských súdov, resp. vojenskú disciplinárnu právomoc a súd pri predbežnom prejednaní obžaloby, prípadne na základe výsledkov hlavného pojednávania dôjde k záveru, že ide i previnenie, je povinný v zmysle § 188 odst. 1 písm. c) tr. por., resp. § 222 odst. 2, 3 tr. por. vec postúpiť príslušnému ľudovému súdu, alebo národnému výboru a to aj v prípade, že poklesok vyšiel najavo pred skončením pomeru zakladajúceho vojenskú disciplinárnu právomoc. Pred rozhodnutím o postúpení veci musí však súd vždy zistiť, či v mieste bydliska obvineného, alebo na jeho pracovisku je ustanovený miestny ľudový súd.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 23.11.1962

Spisová značka: Tzv 4/62

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Nebezpečnost činu pro společnost, Postoupení věci, Pravomoc soudu vojenského, Předběžné projednání obžaloby, Příslušnost soudu, Provinění

Předpisy: 141/1961 Sb. § 149 odst. 1 písm. b 140/1961 Sb. § 158 odst. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 34/1962 sb. rozh.

Pre posúdenie otázky, či konanie páchatela je trestným činom alebo nie, je v zmysle § 3 odst. 2 tr. zák. rozhodujúcim hľadiskom stupeň nebezpečnosti činu, ktorý musí súd zhodnotiť s prihliadnutím k všetkým okolnostiam konkrétneho prípadu a to vo vzájomnej ich súvislosti.

Ak je podaná obžaloba na vojaka v zálohe pre trestný čin, ktorého sa dopustil pred skončením pomeru zakladajúceho právomoc vojenských súdov, resp. vojenskú disciplinárnu právomoc a súd pri predbežnom prejednaní obžaloby, prípadne na základe výsledkov hlavného pojednávania dôjde k záveru, že ide i previnenie, je povinný v zmysle § 188 odst. 1 písm. c) tr. por., resp. § 222 odst. 2, 3

tr. por. vec postúpiť príslušnému ľudovému súdu, alebo národnému výboru a to aj v prípade, že poklesok vyšiel najavo pred skončením pomeru zakladajúceho vojenskú disciplinárnu právomoc.

Pred rozhodnutím o postúpení veci musí však súd vždy zistiť, či v mieste bydliska obvineného, alebo na jeho pracovisku je ustanovený miestny ľudový súd.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu, Tzv 4/62).

Vojenský obvodový súd pri predbežnom prejednavaní obžaloby podľa § 188 odst. 1 písm. c) tr. por. z dôvodov § 176 tr. por. postúpil vec O., ktorý bol obžalovaný pre trestný čin porušenia povinností verejného činiteľa podľa § 175 odst. 1 písm. a) tr. zák. z r. 1950 a rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 245 odst. 1 písm. b) tr. zák. z r. 1950, miestnému národnému výboru, pretože v žalovanom skutku zhladal len previnie proti majetku v socialistickom vlastníctve.

Vyšší vojenský súd k sťažnosti vojenského obvodového prokurátora citované uznesenie zrušil a vec vrátil súdu 1. stupňa k novému prejednaniu s tým, že konanie obvineného je trestným činom.

Najvyšší súd k sťažnosti pre porušenie zákona podanej predsedom Najvyššieho súdu zrušil citované uznesenie vyššieho vojenského súdu a vec z dôvodu § 174 odst. 1 tr. por. postúpil k prejednaniu príslušnému miestnému ľudovému súdu.

Z odôvodnenia:

Citované uznesenie vyššieho vojenského súdu napadol predseda Najvyššieho súdu sťažnosťou pre porušenie zákona, v ktorej dovodzuje, že týmto rozhodnutím bol v neprospech obvineného porušený zákon v ustanovení § 149 odst. 1 písm. b) tr. por., tým, že súd 2. stupňa vec vrátil k novému prejednaniu, vyslovujúc pritom nesprávny právny názor, že konanie obvineného je trestným činom podľa § 158 odst. 1 písm. a) tr. zák. a že postúpenie veci národnému výboru vôbec neprichádzalo do úvahy, pretože čin obvineného vyšiel najavo ešte v dobe, kedy vykonával vojenskú základnú službu.

Najvyšší súd zhladal, že zákon porušený bol.

Na obvineného O. podal vojenský obvodový prokurátor dňa 29. 12. 1961 obžalobu pre trestný čin porušenie povinnosti verejného činiteľa podľa § 175 odst. 1 písm. a) tr. zák. z roku 1950 v súbehu s trestným činom rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 245 odst. 1 písm. b) tr. zák. z r. 1950, ktorý mal spáchať tým, že:

a) dňa 27. septembra 1961 ako staršina roty neoprávnene otvoril balíky, ktoré došli pre vojaka V. a pre vojaka L., pričom z balíka určeného pre voj. V. odcudzil menšie množstvo v ňom uložených pochútkových potravín, najmä čokoládu a bonbóny, ďalej potom peňažnú čiastku 50,- Kčs;

b) dňa 28. septembra 1961 ako staršina roty prevzal peňažnú zásielku 100,- Kčs pre voj. z. sl. B. a ponechal si ju pre svoju potrebu.

Z dôkazového materiálu obsiahnutého v trestnom spise vyplýva, že súd 1. stupňa v súlade s týmto materiálom došiel k správne záveru, že konanie obvineného, ktoré je predmetom obžaloby, nedosahuje intenzitu trestného činu v zmysle § 3 odst. 1, 2 tr. zák., ale že ide len o previnenie proti majetku v socialistickom vlastníctve. Presvedčivým spôsobom dovodil, že stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť je podstatne znížený s prihliadnutím k pohnutke, ktorá viedla obvineného k tomu, aby balíky uvedených vojakov, ktorí v tejto dobe boli odvelení od útvaru, vôbec otvoril, a ktorú správne vidí súd 1. stupňa v jeho snahe odstrániť veci podliehajúce skaze a nie v úmyslu z nich niečo odcudziť. Tento záver súd 1. stupňa presvedčivo opiera o zistenie, svedčiace v prospech obvineného, tj. že balíky otvoril v prítomnosti voj. M. a des. D., ktorým k tomu prizval, a že o otvorení balíkov

spísal zápis, ktorý poškodeným zaslal, a z toho logicky vyvodil, že obvinený úmysl odcudziť a balíkov nejakej veci pojal až po ich otvorení.

Rovnako správne je podľa názoru Najvyššieho súdu i zistenie súdu 1. stupňa, že pokiaľ ide o peňažnú zásielku 100,- Kčs, určenú pre neprítomného voj. B., nebola zhromáždzenými dôkazmi bezpečne vyvrátená obhajoba obvineného, že si tieto peniaze nechcel privlastniť a ponechať pre svoju potrebu. Tomu totiž nasvedčuje do určitej miery i skutočnosť, že pri prvom výsluchu mal uvedenú čiastku u seba a ju aj ihneď poškodenému vrátil.

Zhodnotiac tieto okolnosti vo vzájomnej ich súvislosti i s osobou obvineného, ktorý, ako to vyplýva z jeho osobných dokladov, pochádza z robotníckej rodiny, dosiaľ viedol riadny život pracujúceho človeka, v občianskom živote požíval dobrú povesť a i počas vojenskej služby plnil svoje povinnosti dobre, o čom svedčí, že bol veliteľom 10krát odmietnený, a s prihliadnutím k malému rozsahu jeho trestnej činnosti (celková hodnota asi 200,- Kčs), sa Najvyšší súd stotožnil so záverom súdu 1. stupňa, že i keď obvinený sa uvedeného poklesku dopustil vo funkcii staršiny roty, ktorého je treba považovať za verejného činiteľa, jeho konanie nemožno schvaľovať, predsa tento poklesok nepresahuje intenzitu previnenia proti majetku v socialistickom vlastníctve.

V tejto súvislosti je treba konečne poznamenať, že sám súd 2. stupňa v napadnutom rozhodnutí po prihliadnutí k uvedeným okolnostiam došiel k záveru, že v súdnej veci ide o čin s podstatne zníženým stupňom spoločenskej nebezpečnosti. Pritom presvedčivým spôsobom vyvrátil tvrdenia vojenského obvodového prokurátora, uplatnené v jeho sťažnosti v tom zmysle, že obvinený sa činu dopustil opätovne a že tento treba považovať za zvlášť zavržiteľný. (O tieto okolnosti totiž vojenský obvodový prokurátor hlavne oprel svoj názor, že je vylúčené, aby konanie obvineného bolo posúdené ako previnenie) a správne neprisvedčil sťažnosti prokurátora, ktorou sa domáhal, aby odvolací súd obvineného uznal vinným i trestným činom rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 245 odst. 1 písm. b) tr. zák. z r. 1950.

Podstatu pochybenia súdu 2. stupňa v tomto smere je treba vidieť v tom, že pri hodnotení stupňa nebezpečnosti činu obvineného izolovane od hore uvedených okolností, ktoré podstatne znižujú tento stupeň, hodnotil a preцениl skutočnosť, že obvinený sa činu dopustil ako verejný činiteľ a pritom nepresvedčivým spôsobom zo všeobecných úvah o závažnosti porušenia záujmu spoločnosti, napríklad aby poverení funkcionári vykonávali zverené úkoly svedomite a bez závad, dovodil nesprávny záver, že napriek konkrétne zisteným okolnostiam podstatne znižujúcim stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť, je treba konanie obvineného predsa hodnotiť ako trestný čin zneužitia pravomoci verejného činiteľa podľa § 158 odst. 1 písm. a) tr. zák. Keby totiž súd 2. stupňa bol tieto okolnosti hodnotil vo vzájomnej súvislosti, musel by dôjsť k záveru, že ani z hľadiska ustanovenia § 158 odst. 1 písm. a) tr. zák. nie je daný taký stupeň spoločenskej nebezpečnosti činu, ktorý by presahoval intenzitu, ktorú zákon vzhľadom k ustanoveniu § 3 odst. 2 tr. zák. vyžaduje k naplneniu znakov trestného činu.

Súd 2. stupňa sa dopustil však i ďalšieho pochybenia spočívajúceho v tom, že v napadnutom uznesení vyslovil nesprávny názor, že postúpenie veci miestnemu národnému výboru vôbec nemohlo prísť do úvahy, pretože poklesok vyšiel najavo ešte v dobe, kedy obvinený vykonával vojenskú základnú službu. Použitie analógie § 15 odst. 2 tr. por., ktorej sa súd 2. stupňa mylne dovoláva, podľa názoru Najvyššieho súdu v danom prípade vôbec neprichádza do úvahy, pretože tu ide o riešenie zásadnej otázky postúpenia veci príslušnému orgánu k mimosúdnemu vybaveniu o ktorej súd, teda ani vojenský súd, nie je oprávnený rozhodovať. Pri riešení tejto otázky je preto treba vychádzať z ustanovení § 23 odst. 2, § 41 odst. 1 zák. č. 60/61 Zb. o úkoloch národných výborov pri zisťovaní socialistického poriadku a § 44 zák. č. 38/61 Zb. o miestnych ľudových súdoch, ktoré upravujú príslušnosť k projednaniu previnení osôb podliehajúcich vojenskej disciplinárnej právomoci a podľa ktorých previnenia takýchto osôb vybavujú príslušní velitelia podľa disciplinárnych predpisov.

Z citovaných ustanovení je treba dovodiť, že podľa disciplinárneho poriadku trestajú sa len osoby, ktoré podliehajú vojenskej disciplinárnej právomoci nie len v dobe, kedy spáchali previnenie, ale v dobe, kedy k vlastnému potrestaniu skutočne dochádza. Ak tedy k takémuto potrestaniu má dôjsť po skončení pomeru zakládajúceho vojenskú disciplinárnu právomoc, nemôže túto vôči pachateľovi uplatniť vojenský orgán (veliteľ), ale prejednanie previnenia prevádza iný orgán k tomu oprávnený (miestny národný výbor v zmysle zák. č. 60/61 Zb., alebo miestny ľudový súd v zmysle zák. č. 38/61 Zb.), ktorému vojenský súd je povinný vec postúpiť, akonáhle dôjde k záveru, že žalovaný skutok je previnením.

Výklad, ktorý uplatňuje VVS v dôvodoch svojho rozhodnutia, by totiž privodil tu nežiadúcu situáciu, že by v takýchto prípadoch vôbec nebol možný postih páchatela, ktorý v dobe, kedy má dôjsť k jeho potrestaniu, je už prepustený do zálohy, pretože veliteľ by nemal možnosť proti nemu disciplinárne zakročiť podľa disciplinárneho poriadku a ani vojenský súd by vzhľadom k ustanoveniu § 2 odst. 1 posl. veta tr. por. nemohol o jeho previnení rozhodovať. To by v svojich dôsledkoch znamenalo, že na takého páchatela by nebolo výchovné pôsobené ani štátnym, ani iným orgánom, čo bezpochyby by bolo v rozpore so zvýšenou požiadavkou účinného boja proti všetkým negatívnym spoločenským javom.

Keďže v danom prípade obvinený v dobe prejednávania poklesku už bol prepustený do pomeru mimo činnú službu, tedy už nepodliehal vojenskej disciplinárnej právomoci v zmysle citovaných zákonných ustanovení, nemožno súdu 1. stupňa, ako to činí súd 2. stupňa, vytýkať, že vec k mimosúdному vybaveniu postúpil civilnému orgánu.

Súdu 1. stupňa je však treba vytknúť pochybenie spočívajúce v tom, že pred rozhodnutím o postúpení veci si neoveril, či v mieste bydliska obvineného, prípadne na závode, kde pracuje, je ustanovený miestny ľudový súd, v dôsledku čoho v rozpore s ustanovením § 33 odst. 1 zák. č. 60/61 Zb. vec postúpil miestnému národnému výboru, hoci v mieste bydliska obvineného, ako to zistil Najvyšší súd, zriadený miestny ľudový súd u mestského národného výboru.

Podľa citovaného zákonného ustanovenia národné výbory sú totiž oprávnené prejednávať previnenia len tam, kde nie sú ustanovené miestné ľudové sudy. Preto mal súd 1. stupňa z dôvodu § 174 odst. 1 tr. por. vec postúpiť k vybaveniu hore uvedenému miestnemu ľudovému súdu s tým, že zažalovaný skutok je previnením proti majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 16 odst. 1 zák. č. 38/61 Zb. Podľa názoru Najvyššieho súdu však neide o pochybenie takej povahy, ktoré by si vyžadovalo vrátenie veci súdu 1. stupňa k novému prejednaniu, pretože i súd 2. stupňa, pri zachovaní správneho postupu v rámci konaní o sťažnosti VOP, mohol ho krátkou cestou (dotazom) odstrániť.

Z toho, čo bolo hore uvedené tedy vyplýva, že súd 2. stupňa mal uvedené pochybenie súdu 1. stupňa odstrániť a sám vec postúpiť príslušnému orgánu k mimosúdному vybaveniu.

Ak napriek tomu, vec vrátil tomuto súdu k novému prejednaniu, vychádzajúc z nesprávneho právneho názoru, že konanie obvineného je trestným činom, porušil zákon v ustanovení § 149 odst. 1 písm. b) tr. por. tak, ako to správne v sťažnosti pre porušenie zákona predseda Najvyššieho súdu vytýka.

Citované pochybenia súdu druhého ako aj 1. stupňa Najvyšší súd napravitel tým, že napadnuté uznesenie súdu 2. stupňa zrušil a vec vrátil k vybaveniu príslušnému miestnemu ľudovému súdu.